

транснаціональним добре організованим і злагодженим ієрархічним злочинним організаціям [6], що спрямували свою основну злочинну діяльність на вчинення квартирних крадіжок.

Список використаних джерел

1. Севрук В. Г. Протидія злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі: теорія та практика: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2022. 1092 с.

2. Кравчук О., Михайленко Д. Воєнний стан як обставина, яка впливає на кваліфікацію злочину та призначення покарання. URL: <https://pravo.ua/voennyi-stan-iaak-obstavyna-iaaka-vplyvaie-na-kvalifikatsiiu-zlochynu-ta-pryznachennia-pokarannia/>.

3. Характеристика найпоширеніших корисливих злочинів. URL: http://lib-net.com/content/9319_Harakteristika_naiposhirenishih_korislivih_zlochyniv.html.

4. ЗВІТ Національної поліції України про результати роботи у 2022 році. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit2022/Zvit_polic_2022.pdf.

5. Лісниченко Л. В., Оцел В. В. Вплив війни в Україні на стан кримінальних правопорушень проти власності у 2022 році. Злочинність і протидія їй в умовах війни: глобальний, регіональний та національний виміри : зб. тез доп. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 12 квіт. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Кримінол. асоц. України ; Наук. парк «Наука та безпека». Вінниця : ХНУВС, 2023. С. 146-148.

6. Павленко С.О. Основи оперативно-розшукової тактики: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2022. 624 с.

Кривонос Дарина Володимирівна,
аспірант Національної академії внутрішніх справ

ВПЛИВ ЕЛЕКТРОННОГО ДЕКЛАРУВАННЯ ОСІБ, УПОВНОВАЖЕНИХ НА ВИКОНАННЯ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ АБО МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, НА СТАН ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

5 вересня 2023 року Верховною Радою України було проголосовано у другому читанні Закон України №9534 «Про внесення змін до деяких законів України про визначення порядку подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій

держави або місцевого самоврядування, в умовах воєнного стану», яким серед іншого залишено в силі функціонування Єдиного державного

реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у закритому режимі [1].

Зазначена подія та низка публікацій громадських активістів викликали значний суспільний резонанс, та, як наслідок, накладення вето Президентом України на прийнятий Закон у такій редакції. Після чого, вказаний Закон було повернуто на повторний розгляд з пропозиціями Президента України та врешті 20.09.2023 прийнятий Верховною Радою України з нормами, які передбачають забезпечення відкритого доступу до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Дискусії, які точаться навколо необхідності відкриття доступу до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, під час дії воєнного стану в Україні, породжують роздуми щодо впливу обов'язкового декларування чиновників на стан злочинності у сфері відмивання (легалізації) майна, здобутого злочинним шляхом. На перший погляд вказані явища далекі одне від одного, але глибинний аналіз їх сутності може призвести до встановлення ознак їх залежності та взаємовпливу.

Функціонування електронного декларування особами, уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, вимагає від чиновників декларувати всі свої активи, а також активи членів сім'ї. Тож, у разі отримання чиновником неправомірної вигоди, а інколи це можуть бути десятки мільйонів гривень, він має вирішити для себе дилему, з одного боку, із бажанням споживання цих активів, а з іншого – із неможливістю відкритого такого споживання без виклику підозр з боку контролюючих та правоохоронних органів, перш за все через те, що такий актив не задекларований.

Тож, бажання чиновника користуватися отриманими у злочинний спосіб благами (матеріальними чи вираженими в правах цінностями) спричиняє необхідність приховання злочинного походження активів, що в свою чергу спонукає чиновників до вчинення злочину із відмиванням (легалізацією, «відбілюванням») майна злочинного походження.

Для надання активам вигляду законно одержаних використовуються різні схеми із відмивання. Серед яких, вчинення фінансових операцій та правочинів, в тому числі із використанням суб'єктів, які підконтрольні чиновнику, зміни форми активів, їх перетворення у інший актив тощо.

Широкого застосування серед представників осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування – суб'єктів декларування, набули дії з приховування фактів володіння майном з ознаками злочинного походження шляхом реєстрації права власності на майно за їх довіреними особами та/або родичами, які не входять до кола осіб – членів сім'ї декларанта, визначених Законом України «Про запобігання корупції».

Однак особи, які погоджуються здійснити оформлення права власності активів чиновників із ознаками злочинного походження на себе, у деяких випадках можуть стати суб'єктами вчинення кримінального правопорушення з легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом за ст. 209 КК України.

Але чи будь-яке набуття та володіння майном злочинного походження буде переслідуватися відповідно до норм кримінального законодавства?

Згідно ст. 9 «Злочини з відмивання грошей» Конвенції Ради Європи «Про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму», ратифікованої Верховною Радою України Законом України від 17.11.2010 № 2698-VI, визнаються злочинними, серед іншого, й набуття майна, володіння ним або його використання, з усвідомленням під час одержання того, що таке майно є доходом, що в свою чергу означає будь-яку економічну вигоду, одержану чи набуту, прямо чи опосередковано, від злочинів [2].

Національний законодавець у ст. 209 КК України так само передбачив можливість притягнення до кримінальної відповідальності за легалізацію, вчинену у формі набуття, володіння майном, щодо якого фактичні обставини свідчать про його одержання злочинним шляхом [3].

Відповідно до п. 9 Постанови Пленуму Верховного суду України від 15.04.2005 №5 «Про практику застосування судами законодавства про кримінальну відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом», під набуттям коштів чи іншого майна, одержаного унаслідок вчинення предикатного діяння, та володінням ними, потрібно розуміти відповідно одержання їх у фактичне володіння або перебування їх у господарському віданні за недійсними правочинами (якими одержанню таких коштів чи майна або володінню ними надано правомірний вигляд і тим самим - нібито легального статусу їм самим), тобто набуття особою права власності (володіння) на такі кошти чи майно при усвідомленні нею, що вони одержані іншими особами злочинним шляхом [4].

Така ж позиція сформульована і в науково-практичному коментарі до КК України за редакцією проф. Тація В. Я., докт. Юр.

наук Пшонки В. П., проф. Борисова В. І. та проф. Тютюгіна В. І. [5, с.289].

Науковці Чернявський С.С., Процюк О.В. та Хабчук О.О. у статті «Проблемні питання кваліфікації злочинів, передбачених ст. 209 КК» також шукали відповіді на питання, які саме дії з майном, щодо якого фактичні обставини свідчать про його одержання злочинним шляхом, можна кваліфікувати як форми прояву об'єктивної сторони легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

Науковим пошуком та аналізом судової практики вказані науковці приходять до висновку, що відсутність в диспозиції статті, якою передбачена відповідальність за відмивання (легалізацію) майна, спеціальної мети на кшталт «...учинені з метою надання їх походженню легального статусу» не сприяє правильному розумінню та однаковому застосуванню аналізованої норми [6, с 91-93].

Підсумовуючи викладене, з одного боку, обов'язкове електронне декларування сприяє фінансовому контролю за статками чиновників з боку держави та суспільства та діє як запобіжник вчинення особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, корупційних правопорушень та інших правопорушень у сфері службової діяльності, які продукують незаконні доходи для чиновника. З іншого боку, необхідність декларування статків, у разі наявності незаконних доходів, спонукає суб'єктів декларування приховувати такі активи, в тому числі шляхом оформлення права власності на них на третіх осіб. Водночас, особи, які сприяють чиновникам у прихованні незаконних доходів, можуть бути суб'єктами вчинення кримінального правопорушення з легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, у формі набуття та володіння такими активами при усвідомленні особою, що вони одержані чиновником злочинним шляхом.

Список використаних джерел:

1. Закон України №9534 «Про внесення змін до деяких законів України про визначення порядку подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в умовах воєнного стану» (не підписаний Президентом України). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1979283>.

2. Закон України від 17.11.2010 № 2698-VI «Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2698-17#Text>.

3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

4. Постанова Пленуму Верховного суду України від 15.04.2005 №5 «Про практику застосування судами законодавства про

кримінальну відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-05#Text>.

5. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар у двох томах/Том 2 Особлива частина/За загальною редакцією: акад. НАНУ, НАПНУ проф. В. Я. Тація; Генерального прокурора України, докт. Юр. наук В. П. Пшонки; акад. НАПНУ, проф. В. І. Борисова; проф. В. І. Тютюгіна. - 5-те вид. доп. – Харків, Право, 2013. – 1040 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Tatsii_Vasyl/Kryminalnyi_kodeks_Ukrainy_Naukovo-praktychnyi_komentar_u_dvokh_tomakh_Tom_2_Osoblyva_chastyna.pdf?PHPSESSID=2glc0ddra0nvfk4rtph6rtbdj2.

6. Чернявський С.С., Процюк О.В., Хабчук О.О. Проблемні питання кваліфікації злочинів, передбачених ст. 209 КК. Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 2015. № 1. С. 84–95 URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/1077/1/10.pdf>.

Круглюк Григорій Володимирович,
аспірант Національної академії внутрішніх справ

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 272 КК УКРАЇНИ

Проблема об'єкта кримінального правопорушення – одна з основних і складних у науці кримінального права. Причиною дискусій, які тривають протягом багатьох років, на думку деяких науковців, є законодавча невизначеність змісту даного поняття, який має велике значення у кримінально-правовому вимірі. Визначення об'єкта кримінального правопорушення дозволяє з'ясувати соціальну та юридичну сутність вчиненого кримінально-протиправного діяння, його суспільно небезпечні наслідки, знайти межі дії кримінально-правової норми, сприяє правильній кваліфікації вчиненого суспільно-небезпечного діяння, а також його відмежуванню від суміжних кримінальних правопорушень.

Для правильного розуміння сутності об'єкта кримінального правопорушення передбаченого ст. 272 КК України «НАЗВА», слід проаналізувати зміст інших нормативно-правових актів, в першу чергу Закону України «Про охорону праці» від 14.10.1992р. і наказу Державного комітету з нагляду за охороною праці від 26.02.2005р. № 15 «Про перелік робіт з підвищеною безпекою».